

Handläggare: Marianne Kängström
Telefon: 08-508 28 870

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2012-04-17 p 19

Yttrande till mark- och miljööverdomstolen över Fortums överklagande av mark- och miljödomstolen beslut gällande Hässelbyverkets tillstånd

Remiss från Mark- och miljööverdomstolen, mål nr M10039-11

Förvaltningens förslag till beslut

1. Åberopa förvaltningens yttrande som svar på remissen
2. Översända beslutet i 6 exemplar till Mark- och miljööverdomstolen
3. Justera beslutet omedelbart

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad (bolaget) har ansökt om tillstånd hos mark- och miljödomstolen till fortsatt och ändrad verksamhet vid Hässelbyverket. Domstolen gav inte bolaget tillstånd att uppföra en ny panna eller förbränna visst avfall. Domstolen angav sammanfattningsvis som skäl att den nya anläggningen inte klarar motsvarande miljökrav som andra nya pannor och att bolaget inte hade redovisat och utrett flera frågor om t.ex. bränslehantering och utsläpp av rökgaskondensat. Bolaget fick tillstånd att fortsätta verksamheten med de befintliga pannorna och i dem bränna en del nya biobränslen. Villkoren för de befintliga pannorna fick något strängare utsläppskrav än tidigare. Bolaget har nu överklagat deldomen till Mark- och miljööverdomstolen och nämnden har nu fått möjlighet att yttra sig över bolagets yrkanden.

Sammanfattning av förvaltningens förslag till synpunkter Fortums överklagande

1. Förvaltningen tillstyrker bolaget ändringsyrkande att domen kan ändras så att tillstånd ges till att konvertera alternativt riva nuvarande oljekondenskraftpanna och uppföra en ny fastbränsleeldad panna (P4) med tillförd bränsleeffekt om maximalt 240 MW, utbyte av turbin G4 mot en ny turbin med både el- och fjärrvärmeproduktion, under förutsättning att:
 - renat rök-gaskondensat inte släpps till Mälaren utan leds till Saltsjön
 - villkor för utsläpp av stoft för panna P4 sätts till högst 10 mg/Nm³ som månadsmedelvärde.
2. Förvaltningen avstyrker bolagets yrkande att ändra domen vad gäller tillstånd att förbränna avfallsklassificerade bränslen i panna P4. Förvaltningen kan acceptera att tillstånd ges till att förbränna maximalt 250 000 ton avfallsklassificerade bränslen i panna P4 (enligt bilaga A i överklagan) men **inte för avfallskoderna 02 03**, restprodukter från livsmedelsindustri (slam mm).
3. Förvaltningen avstyrker bolagets yrkande att justera villkoret för kväveoxider till 190 mg/Nm³ som årsmedelvärde, för pannorna P1-P3. Förvaltningen föreslår istället att mark- och miljödomstolens villkor ska gälla.
4. Förvaltningen tillstyrker att domen justeras så att tillstånd ges även till att förbränna palmkärnskal i panna P1-P4.
5. Förvaltningen avstyrker bolagets överklagan om utredningsvillkoret för buller och föreslår istället följande villkor:
 - Bolaget ska åläggas att utföra de bullerbegränsande åtgärder på den befintliga anläggningen som behövs för att komma nå ner till bullernivåer enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för befintlig industri. Detta ska genomföras inom 18 månader lagakraftvunnen dom.
 - Bolaget ska utreda vilka bullerbegränsade åtgärder som skulle krävas för att nå ner till bullernivåer enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för nyetablerad industri eller något högre nivå som skulle kunna innehållas till rimliga kostnader. Under prövotiden ska bolaget också utreda vilka buller nivåer lossning av fartyg natttid medför. Utredningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten och ges in till mark- och miljödomstolen inom 18 månader lagakraftvunnen dom.
6. Förvaltningen avstyrker bolagets överklagan om justering av villkoret för elanslutning och föreslår istället att mark- och miljödomstolens villkor ska gälla.

Bakgrund

AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad (bolaget) har ansökt om tillstånd hos mark- och miljödomstolen till fortsatt och ändrad verksamhet vid Hässelbyverket i Stockholm. Bolaget ansökte om tillstånd att konvertera eller riva nuvarande oljepanna och bygga en ny fastbränslepanna, panna P4. Tillstånd söktes även till att förbränna vissa avfallsklassade bränslen i panna P4. Bolaget ansökte också att få fortsätta använda pannorna P1-P3 och få bränna andra biobränslen än pellets.

Mark- och miljödomstolen gav inte bolaget tillstånd till panna P4 eller tillstånd till att förbränna visst avfallsklassat bränsle och skärpte en del av villkoren. Bolaget har nu överklagat mark- och miljödomstolens deldom (se bilaga 2). Miljö- och hälsoskyddsnämnden får nu möjlighet att yttra sig över överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen. Yttrandet ska lämnas till Mark- och miljööverdomstolen senast den 24 april 2012.

Mark- och miljödomstolens skäl att inte ge tillstånd till panna P4

Domstolen har angivit som skäl att bolaget inte har beskrivit tillräckligt väl hur en konvertering av pannan ska kunna genomföras och ifrågasätter om en konvertering till en rosterpanna kan klara sökt effekt och dagens utsläppskrav. Bolaget har inte heller angivit vilken pannteknik som är mest trolig. Domstolen saknar också tidsplan och kostnader för de olika tekniska alternativen.

Domstolen anser att bolaget inte har redovisat hur hela den fullständiga anläggningen kommer att se ut, vilket försvårar bedömningen av nödvändiga skyddsåtgärder.

Domstolen anser att bolaget har föreslagit villkor till luft som ligger på en betydligt högre nivå än för andra pannor som nyligen beviljats tillstånd.

Domstolen anser att höga krav måste ställas på utsläpp till Östra Mälarens vattenskyddsområde och till en recipient med små möjligheter att innehålla miljökvalitetsnormer. Domstolen anser inte att bolaget har tillräckligt redovisat möjligheterna att behandla rökgaskondensatet ytterligare för återanvändning eller åtagit sig att avleda rökgaskondensatet.

Domstolen ifrågasätter om omfattningen av avfallet och de nya bränslena är rimliga i förhållande till praktiska förutsättningar och till närboende och om anläggningen klarar kapaciteten för bränsletillförsel och lagring.

För hela mark- och miljödomstolens beslut, se bilaga 3.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens tidigare yttrande - panna P4 och rökgaskondensat

Nämnden tillstyrkte tillstånd för panna P4 i december år 2010 (bilaga 5) under förutsättning att:

- miljödomstolen fastställer ett villkor om att renat rökgaskondensat ska ledas till Saltsjön via Bromma reningsverk
- miljödomstolen fastställer provisoriska villkor för utsläpp av renat rökgaskondensat i nivå med villkoren för andra jämförbara anläggningar, exempelvis Värtaverket
- villkoret för utsläpp av olja till vatten ska vara 1 mg/l som månadsmedelvärde och 0,5 mg/l som årsmedelvärde, uttryckt som oljeindex

Samtidigt yttrade Stockholm Vatten att de inte tillät bolaget att leda rökgaskondensatet till Saltsjön via Bromma reningsverk och avstyrkte även ett utsläpp till Östra Mälarens vattenskyddsområde.

Bolaget (Fortum) bemötte alla yttranden och nämnden svarade på bemötandet i ett yttrande till mark- och miljödomstolen den 22 mars 2011 (bilaga 4).

Nämnden anförde att de var ”positiva till de förbättringar avseende både energieffektivisering och radikalt minskade utsläpp av föroreningar till luft som en installation av en rökgaskondensat anläggning vid Hässelbyverket skulle innebära.” Men eftersom Stockholm Vatten hade avstyrkt en avledning via reningsverket återstod det för nämnden att ta ställning till ett utsläpp till Mälaren. Nämnden ansåg att även om bolaget hade skärpt de föreslagna provisoriska villkoren så innebär det att utsläppet av kondensatet kommer att ske inom Östra Mälarens vattenskyddsområde. Nämnden var ”mycket osäker på vad detta utsläpp skulle få för konsekvenser för denna känsliga recipient, och kände därmed en stor tveksamhet inför förslaget. Det oklara rättsläget beträffande miljö kvalitetsnormerna gjorde frågan än mer komplicerad.

Nämnden överlät därför åt experterna i miljödomstolen att avgöra huruvida utsläppet kan anses acceptabelt mot bakgrund av de speciella omständigheter som råder för recipienten i detta fall samt i förhållande till den miljönytta som rökgaskondensatanläggning medför för utsläppen till luft.”

Nämnden hänvisade också till en tidigare deldom (2009-03-26) som förelade Fortum att undersöka möjligheterna att föra rökgaskondensatet från Högdalens värmeverk till annan recipient än Mälaren.

Stockholm Vatten kompletterade senare sitt yttrande och la fram möjligheten att i en trycksatt ledning föra rökgaskondensatet förbi reningsverket i Bromma direkt till bassängen för utgående vatten. På så sätt påverkas inte reningsverketsanläggning och kondensatet kan föras till Saltsjön vid Kastellholmen.

Bolaget utredde frågan på kort tid och framförde att anläggningskostnaderna skulle bli mellan 5 - 15 miljoner kronor, beroende på om endast rökgaskondensatet eller om allt vatten ska ledas bort. I kostnaderna ingår inte eventuell ledning på land, ytterligare utredningskostnader, muddring, sedimentundersökning m.m. Bolaget framförde i yttrande till domstolen och på huvudförhandlingen att de inte ansåg att kostnaderna var rimliga i förhållande till miljönyttan. Förvaltningen framförde på huvudförhandlingen att nämnden förordar alternativet där condensatet leds till Saltsjön.

Mark- och miljödomstolens skäl som rör de befintliga pannorna

Domstolen har beaktat möjligheten att bolaget kanske aldrig bygger om panna P4 och att anläggningen drivs vidare med de befintliga pannorna, med sämre bränslen och med ökad störning. Domstolen ansåg därför att kraven måste skärpas i förhållande till bolagets föreslagna villkor. Kraven måste också skärpas med anledning av IED-direktivet 2010/75/EU, 24 november 2010 om industriutsläpp, så att utsläppen begränsas i nivå med BAT-kraven för befintliga anläggningar. Av den anledningen skärper domstolen villkoren för utsläpp av stoft till luft från 35 mg/Nm³ till 20 mg/Nm³.

Domstolen skärper även villkoret för utsläpp av kväveoxider till luft. Domstolen anser att NOx-utsläppen ska begränsas och sätter ett villkor för år 2012 till 180 mg/Nm³ och ett villkor från och med 2013 till 170 mg/Nm³.

Förvaltningens synpunkter och förslag

PANNA P4

Panntekniker m.m.

Bolagets yrkande och grunder

Domstolen framför att rosterpannor för eldning av biobränslen inklusive avfallsklassade sådana, brukar erfarenhetsmässigt ligga på en bra bit under 100 MW (bolaget ansöker om 240 MW). Domstolen anser inte att bolaget har beskrivit tillräckligt väl hur en konvertering av pannan ska kunna genomföras eller angivit vilken pannteknik som är mest trolig. Domstolen anser att bolaget inte har redovisat hur hela den fullständiga anläggningen kommer att se ut, vilket försvårar bedömningen av nödvändiga skyddsåtgärder. Domstolen saknar också tidsplan och kostnader för de olika tekniska alternativen.

Bolaget uppger i skälen att de vidhåller att de angivna pannteknikerna i ansökan kommer att fungera och klara sökt effekt samt att en ombyggnad eller konvertering av panna P4 är möjlig. I överklagan redovisar bolaget att en vibrationsroster kan klara 220 MW, en bubblande fluidiserad bädd kan klara 170 MW, och en cirkulerande fluidiserad bädd ger en effekt på 240 MW.

Bolaget har i ansökan lämnat in skisser som visar hur anläggningen ser ut. Bolaget har framfört i sina skäl att vibrationsroster eller bubblande fluidiserad bädd ryms inom det befintliga pannhuset men att en cirkulerande fluidiserad bädd blir 20 meter högre än vad detaljplanen medger. ”I denna del angav bolaget vid huvudförhandlingen att bygghöjden utgör en avvikelse från detaljplanen som visserligen skulle kräva en ändring av detaljplanen, men som inte hindrar att tillstånd kan ges till denna typ av tekniklösning (jfr. 2 kap. 6 § miljöbalken).”

Bolaget framför också att de inte håller med domstolen om att uppgifter om kostnad, installationstid mm är relevanta för ansökan men är beredd att ge in detta.

Bolaget anser att slutligt val av förbränningsteknik bör lämnas öppen under förutsättning att bästa teknik används och att villkoren sätts inom dessa ramar. Bolaget har lämnat förslag på skärpta villkor i överklagan.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen förutsätter att bolaget föreslår de tekniker som kan fungera vid en ombyggnad eller konvertering av pannan och att teknikerna klarar sökt effekt.

Förvaltningen håller med om att det går att hålla valet av pannteknik öppet under förutsättning att villkoren sätts till bästa tillgängliga teknik och i nivå med anläggningar som nyligen fått beslut om villkor. Detta har tillämpats i tidigare domar.

Förvaltningen noterar att en av pannteknikerna (en cirkulerande fluidiserad bädd) är 20 meter högre än vad detaljplanen medger och att bolaget för diskussioner med staden om ändrad detaljplan.

Förvaltningen förutsätter att bränslehanteringen inom området klarar de bullervillkor som fastställs och att skyddsåtgärder för damning och lukt utförs så att störningar till boende minimeras.

Förvaltningen anser att det finns skäl att ha kostnadsuppgifter i ansökan då rimlighetsbedömningar ska göras utifrån kostnader och miljö- och hälsonytta.

Villkor för drift av panna P4, utsläpp av stoft

Bolagets yrkande och grunder

Bolaget yrkar i första hand att domen ändras så att ”villkor för drift av panna P4 samt därmed hörande utrustning m.m. i enlighet med vad som presenteras vid mark- och miljödomstolen..” Om förvaltningen tolkar yrkandet rätt innebär det främst villkoren som reglerar utsläppen till luft från panna P4.

Bolaget föreslår villkor i enlighet med ansökan men föreslår i överklagan att utsläppet av stoft skärps från 20 mg/Nm³ till 15 mg/Nm³ som månadsmedelvärde och riktvärde (se villkoren i bilaga C i överklagan, bilaga 2).

Bolaget yrkar också att samförbränningsreglerna ska gälla vid beräkning av vilka utsläppskrav anläggningen ska innehålla, vid olika tidsperioder, med en mix av bränsle och avfall.

I andra hand yrkar bolaget att målet återförvisas till mark- och miljödomstolen för fastställande av villkor.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen avstyrker bolagets yrkanden vad gäller villkoret om stoft (som gäller när inte avfall förbränns).

Förvaltningen föreslår att villkoret för utsläpp av stoft för panna P4 sätts till högst 10 mg/Nm³ som månadsmedelvärde och riktvärde. I övrigt kan förvaltningen acceptera att domen ändras så att villkoren för utsläpp till luft för panna P4 gäller enligt ansökan.

Förvaltningen anser inte att bolaget har angett tillräckliga skäl för att föreslå så pass höga villkor för utsläpp av stoft för panna P4. Länsstyrelsen har tidigt i målet och även nu mark- och miljödomstolen, påpekat att förslagen för villkor till luft är höga, speciellt för stoft. Förvaltningen har jämfört utsläppet av stoft från en panna vid Högdalenverket, som förbränner träavfall. Pannan hade ett utsläpp av stoft på ca 2 mg/Nm³ per månad år 2010. Bolaget föreslår nu ett villkor på 15 mg/Nm³ mot tidigare 20 mg/Nm³ vilket förvaltningen alltså anser vara omotiverat högt. Några skäl till varför den nya pannan bara klarar ett villkor på 15 mg/Nm³ till skillnad mot flera andra verk med villkor på 10 mg/Nm³ eller 5 mg/Nm³, har bolaget inte framfört i sin överklagan.

Bränsleval och bränsletransporter

Bolagets yrkande och grunder

Bolaget har inte fått tillstånd i domen att förbränna avfall. Bolaget yrkar att domen ändras så att de får tillstånd att förbränna maximalt 250 000 ton avfallsklassificerade bränslen i panna 4 enligt Bilaga A i överklagan. Bolagets anger som skäl att de vill ha en flexibilitet och valfrihet mellan bränslen och har därför inte specificerat närmare vilka avfallsbränslen på marknaden som kan vara tänkbara. Bolaget redovisar i överklagan hur bränslelagring och transporter för olika bränslemixer kan klaras.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen avstyrker bolagets yrkande att ändra domen vad gäller tillstånd att förbränna avfallsklassificerade bränslen i panna P4. Förvaltningen kan acceptera att tillstånd ges till att förbränna maximalt 250 000 ton avfallsklassificerade bränslen i panna P4 enligt Bilaga A men inte för avfallskoderna 02 03, restprodukter från livsmedelsindustri (slam mm). Förvaltningen ser inte att bolaget har redovisat något om hur transporter, lagring och bränslehantering för enligt koderna 02 03 (restprodukter från livsmedelsindustrin) ska hanteras eller vilka skyddsåtgärder som måste vidtas för att motverka störningar till omgivningen. Att hantera fasta biobränslen och hantera slam från livsmedelsindustrin skiljer sig åt stort. Det kan finnas risk att närboende blir störda av lukt från slammet när detta ska hanteras. Det finns även risk att boende blir störda av utökade lastbilstransporter om slammet ska transporteras i slambilar till verket. Det är också oklart om den planerade pannan klarar av att förbränna slam utan att det medför störning till

omgivningen. För övrigt anser förvaltningen att restprodukter som kan användas för biogastillverkning bör användas till detta i första hand.

Förvaltningen noterar att avfallskoder, 02 03 (01-04 och 99) och 15 01 03 i, lämnades in av bolaget i ett mycket sent skede i prövningen, nämligen under huvudförhandlingen i mark- och miljödomstolen.

Förvaltningen anser att bolaget i överklagan har redovisat hur de kan hantera visst avfall, biooljor och olika fasta bränslen och att bolaget anser sig ha kapacitet till detta.

Rökgaskondensering, utsläpp till Mälaren eller Saltsjön

Bolagets yrkande och grunder

Angående frågan om rökgaskondensering yrkar bolaget, vad förvaltningen kan förstå, att få släppa ut renat rökgaskondensat till Mälaren, alternativt att under en provotid undersöka möjligheterna att släppa renat rökgaskondensat till Saltsjön eller som ett tredje alternativ återkomma med ett villkorsförslag.

Bolaget vidhåller att utsläpp av rökgaskondensat till Mälaren inte innebär någon påverkan på någon miljö kvalitetsnorm för Mälaren, att kvicksilver är ett problem för alla vattendrag i Sverige och att det inte finns något åtgärdsprogram för Mälaren. Bolaget hävdar även som grund att det inte är rimligt att föra rökgaskondensat till Saltsjön eftersom kostnaderna inte är i proportion med miljönyttan.

Bolaget anser att det har behandlat och utrett frågan om rökgaskondensat på ett seriöst sätt och att domstolens kritik inte är befogad.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen avstyrker bolagets yrkande om att få släppa renat rökgaskondensat till Mälaren. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i sina tidigare yttranden framfört att panna P4 kan tillstyrkas under förutsättning att rökgaskondensatet släpps till Saltsjön och har varit mycket kritisk till att tillåta ett utsläpp till Östra Mälarens vattenskyddsområde och till en recipient som har svårt att klara miljö kvalitetsnormerna. Förvaltningen anser att Mälaren inte kan accepteras som recipient nu när en möjlig lösning är att rökgaskondensatet leds till Saltsjön via Bromma reningsverks utlopps bassäng i en trycksatt ledning. Förvaltningen anser att kostnaderna för att leda bort rökgaskondensatet till Saltsjön är rimliga i jämförelse med miljönyttan. Att leda bort rökgaskondensatet innebär att vattenskyddsområdet skyddas mot ett ökat utsläpp av tungmetaller och möjligheterna att långsiktigt klara miljö kvalitetsnormerna i Mälaren förbättras.

Förvaltningen kan instämma i mark- och miljödomstolens bedömning att utredningen om rökgaskondensatet framstod som något summarisk. Förvaltningen anser att bolaget redan i ett tidigt skede borde ha undersökt möjligheterna för ett ytterligare alternativ med utsläpp till Saltsjön.

Bolaget vidhåller att utsläpp av rökgaskondensat till Mälaren inte innebär någon påverkan på miljökvalitetsnormerna för Mälaren och att kvicksilver är ett problem för alla vattendrag i Sverige samt att det inte finns något åtgärdsprogram för Mälaren.

Förvaltningen håller inte med bolaget i sitt resonemang. Miljökvalitetsnormerna för den aktuella vattenförekomsten (SE659147-160765 Mälaren Görväln) är god ekologisk status respektive god kemisk status. Normerna ska vara uppfyllda år 2015. Vattenförekomsten uppnår för närvarande god kemisk ytvattenstatus.

Det stämmer att många vattendrag i Sverige har problem med kvicksilver. Det framgår av 11 § Vattenmyndighetens i Norra Östersjön vattendistrikts föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster i distriktet, att kvicksilver och kvicksilverföreningar har undantagits från kvalitetskravet för kemisk ytvattenstatus. Men i samma bestämmelser följer dock att halterna av kvicksilver och kvicksilverföreningar i samtliga ytvattenförekomster i distriktet inte bör öka till den 22 december 2015 i förhållande till de halter som har legat till grund för vattenmyndighetens statusklassificering av kemisk ytvattenstatus inklusive kvicksilver och kvicksilverföreningar år 2009.

Detta så kallade icke-försämringskrav innebär enligt förvaltningens mening att det är mycket tveksamt att tillåta en verksamhet som inte obetydligt ökar tillförseln av kvicksilver till Mälaren. Förvaltningen hänvisar till nämndens tidigare yttrande där dessa frågor belysts på flera sätt. Förvaltningen hade för övrigt önskat att domstolen hade tagit upp och resonerat kring miljökvalitetsnormerna för att få vägledning i dessa frågor.

Förvaltningen vill erinra om miljödomstolens deldom där Fortum ålagdes att undersöka möjligheterna att överföra utsläppet av rökgaskondensat från Högdalenverket till annan recipient än Mälaren.

Miljöförvaltningen vill också uppmärksamma Mark- och miljööverdomstolen på att EU-kommissionen tagit fram ett förslag till ändring av direktiven 2000/60/EG och 2008/105/EG vad gäller prioriterade ämnen. Förslaget innebär att ytterligare ett antal kemiska ämnen ska föras upp till listan över prioriterade ämnen, där ibland dioxiner och PAHer som kan vara aktuella i det här fallet. Om förslaget antas utan ändringar innebär det att flera av Stockholms ytvatten inte kommer att kunna uppnå god kemisk status. Det är oklart vilka halter eller mängder som det renade rökgaskondensatet från Hässelbyverket skulle kunna innehålla av dioxiner eller PAHer. Förvaltningen har inte heller tagit ställning till hur detta ska kunna tillämpas i provningen eftersom de nya ämnena fortfarande är ett förslag från kommissionen.

Förvaltningen vill också upplysa om att det finns ett åtgärdsprogram för Mälaren. Det är Vattenmyndigheten för Norra Östersjön som har fastställt ett åtgärdsprogram för 2009-2015, som även omfattar Mälaren.

Rökgaskondenseringsanläggningen

Bolaget har löst frågan med utrymmesbristen som gjorde att rökgaskondenseringsen med rening inte gick att byggas förrän efter panna P4 tagits i drift. Att rökgaskondensering tas

i drift samtidigt som den nya pannan tas i drift anser förvaltningen vara en klar förbättring mot tidigare.

Sammanfattning av förvaltningens synpunkter rörande panna P4

Förvaltningen tillstyrker bolagets ändringsyrkande att domen kan ändras så att tillstånd ges till att konvertera alternativt riva nuvarande oljekondenskraftpanna och uppföra en ny fastbränsleeldad panna (P4) med tillförd bränsleeffekt om maximalt 240 MW, utbyte av turbin G4 mot en ny turbin med både el- och fjärrvärmeproduktion, under förutsättning att:

1. renat rökgaskondensat inte släpps till Mälaren utan leds till Saltsjön
2. utsläpp av stoft för panna P4 sätts till högst 10 mg/Nm³ som månadsmedelvärde och riktvärde

VILLKOR FÖR FÖRBRÄNNING VID PANNORNA P1-P3

Utsläpp av kväveoxider för P1-P3

Bolagets yrkande och grunder

Bolaget yrkar att domen ändras så att villkoret för utsläpp av kväveoxider, NO_x, för pannorna P1-P3, får ett villkor där årsmedelvärde får uppgå till höst 190 mg/Nm³. Detta har bolaget även föreslagit i sin ansökan och på huvudförhandlingarna.

Domstolen har föreskrivit ett årsmedelvärde för år 2012 som får uppgå till högst 180 mg/Nm³ NO₂ och utsläppet får därefter uppgå till högst 170 mg/Nm³. Bolaget anser att det inte är rimligt att ställa ytterligare krav på rening för pannorna P1-P3 eftersom pannorna inte kommer att gå som baslast. Bolaget anser därför att investeringskostnaderna för installation av kväveoxidrening med SNCR eller SCR är för höga.

Bolaget föreslår ett åtagande om domstolen inte godtar bolagets yrkande om kväveoxider. ”Om bolaget inte inom tre år från lagakraftvunnen dom har påbörjat byggande av panna P4 kommer bolaget att driva verksamheten enligt det villkor avseende kväveoxider som mark- och miljödomstolen föreskrivit”

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen avstyrker bolagets yrkande att justera villkoret för kväveoxider till 190 mg/Nm³ som årsmedelvärde, för pannorna P1-P3. Förvaltningen föreslår istället att mark- och miljödomstolens villkor ska gälla.

En av mark- och miljödomstolens utgångspunkter för att skärpa villkoren för pannorna P1-P3 är att panna P4 kanske inte byggs och pannorna P1-P3 drivs vidare. Detta är ett fullt möjligt scenario och är därför en viktig synpunkt. Redan idag ligger utsläppen av kväveoxider vid verket nära gällande villkor vilket beror på att kvaliteten på bränslet

försämrar. Mark- och miljödomstolens delom ger bolaget möjlighet att förbränna ytterligare ”sämre” bränslen. Det finns också ett scenario där panna P4 påbörjas om ett antal år men inte kommer i drift förrän efter ytterligare ett antal år. Förvaltningen anser därför att det finns skäl att ställa krav på ytterligare rening. Bolaget har dessutom redan installerat en SNCR (selektiv icke-katalytisk reduktion) vid panna P3 och enligt kompletteringen till ansökan (2010-09-20) skulle SNCR även installeras på panna P2 inom kort. Förvaltningen anser att det därför är rimligt att ställa ytterligare krav på rening av pannorna P1-P3 i enlighet med mark- och miljödomstolens beslut.

Utsläpp av stoft och kolmonoxid

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen noterar att bolaget inte överklagar mark- och miljödomstolens skärpning av utsläpp till luft på 20 mg/Nm³ stoft frö pannorna P1-P3. Bolagets förslag till villkor var 35 mg/Nm³.

Förvaltningen noterar också att mark- och miljödomstolen har fastställt nämndens förslag om utredningsvillkor för utsläpp av kolmonoxid från panna P1-P3. Enligt villkoret ska bolaget under en prövotid utreda om pannorna uppfyller de förutsättningar som nämns i de rapporter från Värmeforsk som bolaget hänvisar till i sin komplettering av ansökan. Bolaget har inte överklagat villkoret.

Bränsle baserat på palmkärnskal

Bolagets yrkande och grunder

Enligt domen har bolaget tillstånd att förbränna pellets/briketter baserat på trä, bark, solrosfrö och lignin samt bioolja, olja (Eo5 och Eo1). Efter komplettering av bränslehanteringen mm och medgivande från tillsynsmyndigheten får förbränningen även avse briketter/pellets av torv, kärnor från oliver, olivkakor, nötskal/kärnor, fruktkärnor, bagasse samt krossade skal av mandel, nötter och kaffe samt krossade/siktade kärnor, kärnor från oliver och dadlar samt liknande bränslen.

Bolaget yrkar att tillståndet för förbränning i pannorna P1-P3 justeras så att det även omfattar palmkärnskal (PKS). Bolaget anger som skäl att palmkärnskal inte är särskilt dammande eller illaluktande och att det går att mala i befintlig utrustning på Hässelbyverket.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen tillstyrker bolagets yrkande om förbränning av palmkärnskal. Förvaltningen kan acceptera bolagets skäl och anser att bolaget borde ha möjlighet att förbränna palmkärnskal om de kan klara de skydds- och miljökrav som ställs i övrigt för pannorna P1-P3 och för bränslehanteringen.

BULLER

Bolagets yrkande och grunder

Domstolen har ålagt bolaget att ”vidta de ytterligare bullerbegränsande åtgärder för den befintliga anläggningen bolaget nu utrett och redovisat (se sidan 88) redovisa vilken reduktion av bullret detta medfört samt utreda vilka ytterligare åtgärder som skulle krävas för att nå ner till bullernivåer enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för nyetablerad industri eller den något högre nivå som kan innehållas till rimliga kostnader. Under prövotiden ska bolaget också utreda vilka bullernivåer lossning av fartyg nattetid medför. Utredningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten och ges till in till mark- och miljödomstolen inom 18 månader efter lagakraftvinnedom.”

Bolaget har åtagit sig i ansökan att utföra bullerbegränsande åtgärder på tillkommande anläggningar och utrustning så att inte ljudnivån vid närliggande bostäder ökar i förhållande till nuvarande situation. Exempelvis föreslår de att rökgasfläktarna på pannorna P1-P3 byggs in, tilluften i pannhuset isoleras ytterligare, filteranläggningen vid nuvarande bränslelager ljuddämpas m.m.

Bolaget motsätter sig den del av utredningsvillkoret där de blir ålagda att genomföra de bullerreducerande som föreslagits i ansökan. Skälet för bolagets överklagan är att mer kostnadseffektiva åtgärder kan identifieras under utredningen för att nå bullernivåer för nyetablerad industri.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen kan instämma med bolaget om att mer kostnadseffektiva bullerreducerade åtgärder kan identifieras under en bullerutredning än de som bolaget redan har föreslagit. Förvaltningen anser dock att det är viktigt att bullerreducerande åtgärder verkligen genomförs på den befintliga anläggningen. Av bullerberäkningar för nollalternativet i ansökan framgår att bullret vid ett flertal bostäder ligger över Naturvårdsverkets riktlinjer för befintlig industri nattetid. Buller kan påverka människors hälsa och välbefinnande och att få sova ostört är en förutsättning för fysisk och mental hälsa. Det är därför viktigt att ljudnivån för de boende reduceras så mycket som möjligt och att komma ner till nivåer för befintlig industri är ett första steg.

Förvaltningen avstyrker bolagets överklagan om utredningsvillkoret för buller och föreslår istället följande villkor:

1. Bolaget ska åläggas att utföra de bullerbegränsande åtgärder på den befintliga anläggningen som behövs för att komma ner till bullernivåer enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för befintlig industri. Detta ska genomföras inom 18 månader lagakraftvunnen dom.
2. Bolaget ska utreda vilka bullerbegränsade åtgärder som skulle krävas för att nå ner till bullernivåer enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för nyetablerad industri eller något högre nivå som skulle kunna innehållas till rimliga kostnader. Under prövotiden ska bolaget också utreda vilka buller nivåer lossning av fartyg nattetid

medför. Utredningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten och ges in till mark- och miljödomstolen inom 18 månader lagakraftvunnen dom.

Bolaget har redovisat ett flertal bullerreducerande åtgärder för att komma ner till nivåer för befintlig industri utan att redovisa kostnader för detta. Förvaltningen bedömer att de åtgärder bolaget har föreslagit är kostnadseffektiva och bedömer därför att åtgärderna är rimliga i proportion till miljö- och hälsonyttan.

Nämnden har tidigare yttrat att mark- och miljödomstolen fastställer ett utredningsvillkor enligt vilket bolaget under en prövotid ska utreda tekniska och ekonomiska förutsättningar att klara bullernivåer under Naturvårdsverkets riktvärden för nyetablerad industriell verksamhet.

ELANSLUTNING

Bolagets yrkande och grunder

Bolaget motsätter sig delar av villkoret för elanslutning för fartyg och yrkar på en justering av villkoret. Domens villkor är enligt följande: ” Bolaget ska vid upphandling av transporter i så stor utsträckning som möjligt välja fartyg utrustade för elanslutning och vid upphandling förvissa sig om att fartyget vid mer än två timmars liggtid vid kajen använder elanslutningen. Bolaget ska årligen i miljörapporten redovisa andelen transporter där elanslutning inte använts samt skäl för detta.”

Bolaget yrkar på att villkoret ändras så att ”...fartyget vid mer än två timmars liggtid vid kajen ska *erbjudas* elanslutning...” bolaget anger som skäl att elsystemen varierar mellan fartyg och att internationellt regelverk saknas samt att självlossande fartyg måste köra med egen hjälpmaskin.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen avstyrker bolagets överklagan om justering av villkoret för elanslutning och föreslår istället att mark- och miljödomstolens villkor skafastställas.

I och med att bolaget nu kommer att använda andra biobränslen än pellets, innebär det att fler och större fartyg kommer att anlöpa hamnen mot idag. Luftutsläppen från fartygen kommer ut på en låg höjd och bostadsområdena i närområdet berörs. Förvaltningen anser därför att det är viktigt att bolaget i så stor utsträckning som möjligt ser till att begränsa utsläppen till luft från fartygen genom att ansluta dem till el. Genom att ansluta fartygen till el begränsas också bullret från fartygen vilket är positivt.

Nämnden har tidigare accepterat bolagets förslag till villkor som gäller elanslutning av fartyg. Förvaltningen anser dock att domstolens villkor är utformat så att det finns visst utrymme i villkoret som tar hänsyn till de förhållanden som bolaget nämner. Dessutom pågår det ett arbete med internationellt regelverk för elanslutning som dock inte är klart ännu, men villkoret bör anpassas till det.

Länsstyrelsen har yttrat till mark- och miljödomstolen och yrkade på ett villkor där anslutning till landel ska ske så snart ett fartyg ligger mer än två timmar vid kaj.

Övrigt

Förvaltningen vill upplysa domstolen och nämnden om att Stockholms Stad för diskussioner med bolaget om Hässelbyverket kan flyttas till Lövsta då staden är intresserad av att bygga bostäder på Hässelbyverkets mark. Dessa diskussioner är ännu i ett tidigt skede.

Slut.

Bilagor

1. Sammanfattning av Fortums yrkande
2. Remiss från Mark- och miljööverdomstolen, Fortums överklagan
3. Mark- och miljödomstolens deldom, 2011-11-18
- 4.a Nämndens yttrande, 2011-03-22
4. b Tjänsteutlåtande
- 5.a. Nämndens yttrande, 2010-10-13
- 5.b Tjänsteutlåtande